

Sayı :30824082-610/16472820
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

14 Ağustos 2026

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

-Dosya (1 Takım)

7/60388 GK 111
7/60517-40519 GK112
7/60529 GK112
7/60887-40888 GK115
7/60890-60891 GK115
7/61161-61162 GK117
7/61164-61165 GK117
7/61172-61173 GK117
7/61432 GK119
7/61435-61437 GK119
7/62018-62020 GK130
7/63589-63594 GK169
7/65565 GK175

**ŞANLIURFA MİLLETVEKİLİ
SAYIN MAHMUT TANAL'IN
TBMM 7/41164 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLARI**

SORULAR

- 1) Şanlıurfa'da hava kalitesi ölçümlerinin son beş yıldaki sonuçları nelerdir ve Dünya Sağlık Örgütü tarafından belirlenen sınır değerlerin üzerinde ölçüm yapılan gün sayısı kaçtır?
- 2) Şanlıurfa'da yeraltı su seviyelerinde son on yıl içerisinde ne kadar düşüş yaşanmıştır ve özellikle tarımsal sulama kaynaklı su kaybım önlemek amacıyla Bakanlığınız tarafından alınan somut önlemler nelerdir?
- 3) Şanlıurfa'da çölleşme riski altında bulunan alanların toplam büyüklüğü ne kadardır ve bu alanların rehabilitasyonu veya korunması amacıyla yürütülen projelerin kapsamı, bütçesi ve uygulama takvimi nedir?
- 4) Şanlıurfa'da su kirliliği ve içme suyu kalitesine ilişkin olarak son beş yıl içinde kaç denetim yapılmış, bu denetimlerde kaç ihlal tespit edilmiş ve bu ihlaller karşısında hangi idari yaptırımlar uygulanmıştır?
- 5) Şanlıurfa'da bulunan vahşi depolama alanlarının sayısı kaçtır, mevcut atık su arıtma tesislerinin kapasitesi yeterli midir ve ihtiyaç duyulan ek tesis sayısı kaçtır?
- 6) Şanlıurfa'da sanayi tesisleri ve tarımsal faaliyetler kaynaklı toprak kirliliğine ilişkin son beş yıl içinde kaç denetim yapılmış ve bu kapsamda kesilen idari para cezalarının toplam tutarı ne olmuştur?
- 7) Şanlıurfa'da çevre mevzuatına aykırılıklar nedeniyle son beş yılda kesilen idari para cezalarının toplam tutarı nedir ve bu cezaların tahsilat oranı kaçtır?
- 8) Şanlıurfa'da çevre kirliliğinin halk sağlığı üzerindeki etkilerine ilişkin Bakanlığınız tarafından yürütülen bilimsel araştırma, epidemiyolojik çalışma veya risk analizi bulunmakta mıdır?
- 9) Türkiye'nin Environmental Performance Index sıralamasında alt sıralarda yer almasının Şanlıurfa gibi çevresel kırılganlığı yüksek iller üzerindeki etkilerini azaltmaya yönelik özel bir eylem planı hazırlanmış mıdır?
- 10) Şanlıurfa'da vatandaşların sağlıklı ve dengeli çevrede yaşama hakkım güvence altına almak amacıyla kısa, orta ve uzun vadeli somut politika ve yatırım planları nelerdir?
- 11) Şanlıurfa'ya özgü çevre kalitesi göstergelerini içeren il bazlı düzenli çevre raporlarının yayımlanmasına yönelik bir çalışma yapılmakta mıdır?

CEVAPLAR

1) Bakanlığımızca; Ülkemizde Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağı çalışmaları 2004 yılında 35 adet hava kalitesi izleme istasyonu ile başlamış olup, şu an itibariyle 383 adet hava kalitesi izleme istasyonu ile tüm illerimizde saatlik ortalamalar şeklinde 7/24 izlenmektedir.

Bu kapsamda, Şanlıurfa merkez, Eyyübiye ve Karaköprü'de birer tane olmak üzere toplamda 3 adet Hava Kalitesi İzleme İstasyonu ölçüme devam etmektedir. Ayrıca talep edilen tüm bilgiler www.sim.csb.gov.tr web adresi ile Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağı Mobil Uygulaması üzerinden vatandaşlarımızın bilgisine sunulmaktadır. Hava kalitesi izleme istasyonlarına ait detaylı bilgilere www.sim.csb.gov.tr web adresinden ulaşılabilir.

Ayrıca, Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüklerimizce, her ilin çevresel durumuna ve yürütülen çalışmalara dair veri ve bilgiler içeren kapsamlı raporlar hazırlanmakta ve İl Müdürlüklerimizce düzenli olarak yayımlanmaktadır.

Bu Rapor formatında Hava, Su ve Su Kaynakları, Atık, Kimyasalların Yönetimi, Doğa Koruma ve Biyolojik Çeşitlilik, Arazi Kullanımı, ÇED, Çevre İzin ve Lisans İşlemleri, Çevre Denetimleri ve İdari Yaptırım Uygulamaları, Çevre Eğitimleri, İl Çevre Sorunları ve Öncelikleri Envanteri

Araştırma Formu konu başlıklarında bilgi ve verilerin yer aldığı yıllık bazda hazırlanan “İl Çevre Durum Raporları”nda “Hava Kalitesi” Bölüm Başlığı altında ulusal mevzuatımız dahilinde sınır değer aşım sayılarına yönelik bilgi ve envanter kamuoyuyla paylaşılmaktadır.

2) Şanlıurfa ilinde tarımsal sulama faaliyetleri nedeniyle yeraltı su seviyelerinde meydana gelen değişimlere ilişkin ölçüm ve izleme çalışmaları ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından yürütülmektedir. Su kaynaklarının korunması ve tarımsal sulama kaynaklı su baskısının azaltılması amacıyla Bakanlığımızca arıtılmış atıksuların yeniden kullanımının yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalar sürdürülmektedir. Bu kapsamda, Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliğinin Geçici 10 uncu maddesi gereğince Şanlıurfa Merkez Atıksu Arıtma Tesisi arıtılmış atıksularının tarımsal sulamada kullanılabilmesi amacıyla hazırlanan “Arıtılmış Atıksuların Yeniden Kullanımına İlişkin Fizibilite Raporu” Bakanlığımızca incelenmiş ve uygun görülerek 06.03.2024 tarihli ve 8954209 sayılı yazı ile onaylanmıştır. Söz konusu yeniden kullanım uygulamasına yönelik gerekli altyapı ve yatırım çalışmalarının ilgili idare olan ŞUSKİ Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmesi gerekmektedir.

3) Bakanlığımız tarafından “Türkiye Çölleşme Hassasiyet ve Tehlike Haritalarının Hazırlanması” projesi yürütülmüş olup, bu çalışma kapsamında çölleşme riski değil, çölleşmeye hassasiyet düzeyleri belirlenmiştir. Bu amaçla, 2003–2022 yıllarını kapsayan güncel ulusal veri setleri kullanılarak biyo-fiziksel kriterlere dayalı, Öklid mesafesi tabanlı çok kriterli bir değerlendirme modeli geliştirilmiştir. Çalışma sonuçlarına göre Şanlıurfa ilinin %46,5’i çok yüksek çölleşme hassasiyeti sınıfında yer almaktadır. Hazırlanan çölleşme hassasiyet haritaları ve analizler ilgili kurum ve kuruluşların planlama ve uygulama çalışmalarına altlık teşkil etmektedir.

Bakanlığımızca 2025-2026 çalışma dönemi içerisinde Şanlıurfa İlinde "Arazi Performansının Belirlenmesi Projesi" yürütülmektedir. Bu proje sonuçları baz alınarak “Arazi Performans Adaları” (APA) esaslı ve rehabilitasyon ve korumaya yönelik öneriler içeren Çölleşme Yönetim Planları hazırlanmakta ve ilgili-sorumlu kuruluşlarla paylaşılarak uygulanmaktadır.

4) Çevre kirliliğinin önlenmesi ve çevre kalitesinin korunması amacıyla ülke çapında 2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu kanuna istinaden çıkarılan mevzuat kapsamında Bakanlığımız merkez ve taşra teşkilatında görevli denetim personeli tarafından ani, birleşik ve şikâyet üzerine denetimler yapılmaktadır. Yapılan denetimlerde Çevre Kanunu’na aykırı faaliyet gösterdiği tespit edilen ve çevre kirliliğine sebebiyet veren işletmelere 2872 sayılı Çevre Kanunu’nun 20’nci maddesi uyarınca idari para cezası uygulanmakta, ayrıca çevre ve insan sağlığı için tehlike yaratan işletmelerin faaliyeti ise 15’inci maddesi kapsamında kısmen veya tamamen, süreli veya süresiz olarak durdurulmakta ve çevre kirliliğine sebebiyet verenler hakkında Cumhuriyet Savcılıklarına suç duyurusunda bulunulmaktadır.

Bakanlığımızca e-denetim sistemi verilerine göre Şanlıurfa ilinde 01.01.2021 tarihinden günümüze kadar su konulu 302 adet denetim gerçekleştirilmiş, denetimler sonucunda 34 tesise 9.753.659 TL idari yaptırım uygulanmıştır.

5) 2872 sayılı Çevre Kanunu’nun 11 inci maddesi ile 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun kapsamında atıksu altyapı yatırımlarının planlanması, gerçekleştirilmesi ve mevzuata uygun şekilde işletilmesinin sağlanmasına ilişkin görev, yetki ve sorumluluk atıksu altyapı idarelerine ait olup, söz konusu eksikliklerin giderilmesine yönelik yatırım programları ilgili idarelerce hazırlanmakta ve süreç Bakanlığımızca takip edilmektedir.

Şanlıurfa İlinde 6 adet atıksu arıtma tesisi ile belediye nüfusun %73,5’ine arıtma hizmeti verilmekte olup, atıksu arıtma tesisi olmayan 5 ilçeden 2’sin de inşaat süreci, 3 adet tesis için proje çalışmaları devam etmektedir.

Bakanlığımızda yer alan veriler çerçevesinde ŞUSKİ Merkez Atıksu Arıtma Tesisi ile Akçakale ve Halfeti Atıksu Arıtma Tesislerinin kapasite kullanım oranlarının %100 seviyesine ulaştığı değerlendirilmektedir. Bu kapsamda, ŞUSKİ Merkez Atıksu Arıtma Tesisi için kapasite artışı yapılması planlanmakta olup, Akçakale ve Halfeti ilçelerine yönelik yeni atıksu arıtma tesisi projeleri İLBANK A.Ş. Genel Müdürlüğümüz tarafından yürütülmektedir.

Ayrıca, Ülkemizde katı atıkların toplanması, taşınması ve geri kazanılması ile nihai bertarafına ilişkin yükümlülük, yetki ve sorumluluklar 2872 Sayılı Çevre Kanunu'nun 11'inci maddesi ve 5393 Sayılı Belediye Kanunu ve 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu hükümlerince ilgili Belediyelerin uhdesinde yer almaktadır.

6) Bakanlığımızca e-denetim sistemi verilerine göre Şanlıurfa ilinde 01.01.2021 tarihinden günümüze kadar toprak konulu 91 adet denetim gerçekleştirilmiş, denetimler sonucunda 3 tesise 1.468.870 TL idari yaptırım uygulanmıştır.

7) Şanlıurfa İlinde Bakanlığımız e-denetim sistemi verilerine göre 01.01.2021 tarihinden günümüze kadar 4.127 denetim gerçekleştirilmiş, denetimler sonucunda çevre konulu 852 tesise 76.578.537 TL idari yaptırım uygulanmış, 26 tesisin faaliyeti durdurulmuştur.

8) Bakanlığımız görev, yetki ve sorumlulukları kapsamında yer almamaktadır.

9,10) Su kirliliğinin önlenmesi, su kalitesinin korunması ve atıksuların bertarafına ilişkin çalışmalar 2872 sayılı Çevre Kanunu ile Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği ve Kentsel Atıksu Arıtımı Yönetmeliği kapsamında yürütülmekte olup; alıcı ortam izleme çalışmaları Bakanlığımızca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde gerçekleştirilmektedir. Atıksu arıtma tesislerinin yapımı, işletilmesi, kapasite artırımı ile kanalizasyon ve kolektör hattı gibi atıksu altyapı yatırımlarının gerçekleştirilmesine ilişkin görev ve sorumluluk ilgili atıksu altyapı yönetimlerine ait olup, söz konusu çalışmalar ilgili kurum ve kuruluşların yatırım programları kapsamında sürdürülmekte ve Bakanlığımızca takip edilmektedir.

Ülkemizde 2002 yılında 145 kentsel atıksu arıtma tesisi bulunmakta iken, Bakanlığımızca yürütülen çalışmalar neticesinde 2025 yıl sonu itibarıyla bu sayı 1267'ye ulaşmıştır. 2002 yılında belediye nüfusunun %35'ine atıksu arıtma hizmeti verilirken, 2025 yılı sonu itibarıyla bu oran %91,2'ye yükselmiş olup, 2028 yılında tüm belediye nüfusuna atıksu arıtma hizmeti verilmesi hedeflenmektedir.

Ayrıca, su kaynaklarının korunması ve su verimliliğinin artırılması amacıyla arıtılmış atıksuların yeniden kullanımının yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalar yürütülmekte olup, Türkiye'de atıksu yeniden kullanım oranı 2018 yılında %1,2 iken günümüzde yaklaşık %6,94'e seviyesine ulaşmıştır. Söz konusu oranın 2028 yılında %11'e, 2030 yılında ise %15'e çıkarılması hedeflenmektedir.

11) Bakanlığımız görevleri arasında yer alan; "Çevre ile ilgili kullanılabilir veri ve bilgilerden raporlar hazırlamak/hazırlatmak, yayımlamak/yayımlatmak", "Çevre Durum Raporlarının; Ülke ve il düzeyinde, formatını ve hazırlama periyotlarını belirlemek", hükümleri doğrultusunda, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlükleri'nce her yıl düzenli olarak İl Çevre Durum Raporlarının hazırlanması ve web sayfamızda yayınlanması sağlanmaktadır.